

บทบาทของผู้มีวิชาชีพประกอบโรคศิลป์ด้านทันตกรรม ต่อการปลูกฟันในคนไข้ที่ต้องการถอนฟัน

ธีระเทพ กระแสร์ลาภ

Abstract : Transplantation is good psychologically to allows the patient time to accept the eventuality of a prosthesis, to provide esthetics, phonetic and function, and to help maintain developing occlusion in the younger patient. After the history has been collected and a thorough examination has been completed either clinical or radiographical. The dentist is prepared to select a course of treatment for his patient. Careful planning is of the utmost importance for a successful transplantation of exarticulated teeth.

Two cases of transplantation were reported. Both of them had the tranplanted teeth embeded to the extracted sites. The result was highly appreciated.

Transplantation by accident.

Krasaelap D., Samuthsongkram Hospital.

บทคัดย่อ สิ่งที่ทำเป็นอย่างยิ่งหลังจากถอนฟันแท้คือ การใส่ฟัน เพื่อเป็นการทดแทนทั้งด้านความสวยงาม การออกเสียง การบดเคี้ยวอาหาร จนถึงการรักษาด้านจิตใจของคนไข้อีกทางหนึ่งด้วย จากความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปลูกฟันเปลี่ยนตำแหน่ง (autogenous tooth transplantation) และการมีขบวนการชักประวัติ ตรวจวิเคราะห์โรค เพื่อการวางแผน การรักษาอย่างผู้มีใบประกอบโรคศิลป์แล้ว น่าจะเกิดผลดีต่อคนไข้บางคน ซึ่งต้องการถอนฟันออกและทันตแพทย์ได้ผ่าเอาฟันคุดที่อยู่ใต้ต่อฟันซี่ที่ถอนนั้น ซึ่งพบโดยการถ่ายภาพรังสี เพื่อดูฟันที่หายไปบางซี่ (missing tooth) ขณะที่ทำการตรวจสภาพช่องปากโดยทั่วไป และตรวจโดยการถ่ายภาพรังสีขึ้นมาใส่แทนตำแหน่งเดิม

ดังรายงานผู้ป่วย 2 ราย รายแรกได้ผ่าตัดฟันคุดซี่ #11 ขึ้นมาแทนซี่ #12 ซึ่งถูกถอนไป และรายที่สอง โดยผ่าฟันซี่ที่ #11 ขึ้นมาแทนฟัน #51 ซึ่งเป็นฟันที่ไม่ยอมหลุด (prolong retention tooth) และผูกมากตอนถอน หลังจากทำการปลูกฟันคนไข้ทั้งสองรายแล้ว ทำให้คนไข้และผู้ปกครอง มีความพอใจมาก

บทบาทของผู้มีวิชาชีพประกอบโรคศิลป์ด้านทันตกรรมต่อการปลูกฟันในคนไข้ที่ต้องการถอนฟัน

ธีระเทพ กระแสร์ลาภ. กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมุทรสงคราม

Region 7 Medical Journal 1992 : 3 : 225-230

บทนำ

การหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาทดแทนในสิ่งที่ขาดหายไปของร่างกาย ถือได้ว่าเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ

มนุษย์ และถ้าเป็นอวัยวะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพด้วยแล้วแน่นอนเหลือเกินการหาสิ่งมาทดแทนยิ่งต้องมีความขึ้นเป็นทวีคูณ การปลูกฟันก็เป็นวิธีหนึ่งซึ่งถือได้ว่าไม่ยาก

เกินไปนัก ทันตแพทย์โดยทั่วไปสามารถทำได้ ถ้ามีการเตรียมตัวให้พร้อม ปกติก็มีรายงานออกมาเป็นระยะ ๆ ทั้งในและนอกประเทศเกี่ยวกับการปลูกฟัน โดยเฉพาะในฟันหลัง คือนำฟันกรามที่หลุดทำมาปลูกแทนฟันกรามที่แรกที่ถูกถอนไป แต่การปลูกฟันเปลี่ยนตำแหน่งในฟันหน้า แทบไม่เคยพบรายงานมาก่อน ซึ่งรายงานที่นำเสนอต่อไปนี้ เป็นคนไข้ที่พบโดยบังเอิญในกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมุทรสงคราม คนไข้มาขอรับบริการถอนฟันตามปกติ หลังจากได้รับการตรวจสภาพในช่องปากด้วยตาเปล่าตามปกติอย่างละเอียดแล้ว ได้ส่งตรวจภาพผ่ารังสีเอกซ์ครั้ง พบว่ามีฟันฝังจม (embedded tooth) อีกซี่หนึ่ง อยู่ใต้ต่อฟันที่จะถอนหลังจากนำฟันฝังที่ฝังจมนี้มาปลูก (transplantation) แทนฟันหน้าที่ถอนไป ได้สำเร็จยังความพอใจให้กับคนไข้อย่างมาก ขณะเดียวกันทันตแพทย์เองก็บังเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ของทันตแพทย์อย่างสมบูรณ์

การปลูกฟัน ได้มีการทดลองทำกันมานานแล้ว¹ ในปี ค.ศ. 1594 Ambrose Pare เริ่มรายงานเป็นครั้งแรกเกี่ยวกับเรื่องนี้ สำหรับในประเทศอเมริกานั้น เพิ่งทำครั้งแรกโดยหมอชาวฝรั่งเศส ชื่อ Le Moyeur ในปี ค.ศ. 1785 โดยทำทั้งการปลูกฟันแบบเปลี่ยนที่ (transplantation) และการปลูกฟันที่เดิม (replantation) แต่ไม่ประสบความสำเร็จ แม้ว่าในหลายรายที่หลังจากปลูกฟันไปแล้วพบว่า ฟันแน่นดีในตอนแรก แต่ก็ต้องหลุดออกภายใน 2 ปี Jame Gardette ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่คิดค้นการทำงานของ Le Moyeur และได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ถ้าขนาดของรากฟันที่นำมาปลูกพอดีกับขนาดของฟันเดิมที่ถูกถอนออกไป ก็อาจจะให้ผลดีได้ หากไม่สามารถทำได้ดังกล่าวก็ไม่ควรจะทำการปลูกฟันในคนไข้รายนั้นและยังกล่าวต่ออีกว่า กรณีที่ทันตแพทย์ถอนฟันดี ๆ ออกไปไม่ว่าโดยการผลหรือคนไข้บอกรับผิดก็ตาม หากรีบใส่เข้าที่ทันทีก็จะกลับแน่นใหม่และใช้การได้ดีดังเดิม

ปี 1887 Leon Medel¹ ได้ทำการตรวจทางกล้องขยาย (microscope) เป็นครั้งแรก ในฟันที่ทำการ

ปลูกไปแล้ว และได้กล่าวโดยสรุปว่า

1. ฟันที่ทำการปลูกไปแล้ว ส่วนของรากฟันที่มีการสลายตัว มักจะเกิดขึ้นในบริเวณที่เยื่อหุ้มรากฟัน (periodontal membrane) ถูกทำลายไป

2. การละลายตัว (resorption) จะไม่เกิดกับส่วนของรากฟันที่มีเยื่อหุ้มรากฟันติดอยู่

3. การเกิดการเชื่อมติดกันใหม่ (re-union) นั้น ส่วนที่เป็นตัวสำคัญ คือ เยื่อหุ้มรากฟัน

กระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีข้อสรุปเพิ่มเติมอีกว่า การปลูกฟันโดยการนำฟันจากตำแหน่งหนึ่งมาปลูกในอีกตำแหน่งหนึ่งในคน ๆ เดียวกัน (autogeneous transplantation) จะให้ผลดีกว่าการปลูกฟัน โดยการนำฟันมาจากคนอื่นมาปลูกในอีกคนหนึ่ง (homogeneous transplantation)

ในกลางศตวรรษที่ 19 ในอเมริกาได้มีการทดลองศึกษา วิจัย เพิ่มเติมได้พบว่า การนำเอาฟันกรามซี่ที่ 3 มาปลูกนั้น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการเจริญของรากฟันและโพรงประสาทฟัน ความยาวของรากที่เหมาะสมที่สุดของฟันที่จะนำมาปลูกควรจะยาว 3 ใน 4 ของรากฟันที่ควรจะเป็น เมื่อฟันขึ้นนั้นเจริญเต็มที่แล้ว² โดย Ohman กล่าววว่า ในกรณีที่รากฟันเจริญเกือบเต็มที่ โดยปลายรากยังเปิดกว้างอยู่ การนำมาปลูกอาจจะประสบความสำเร็จได้มากกว่า 5-6 เท่าของกรณีที่รากเจริญเต็มที่จนปลายรากปิดแล้ว ซึ่งการกลับคืนมีชีวิตของโพรงประสาทฟันย่อมมีน้อยมาก^{3,4}

ประเทศไทยรายงานปลูกฟันถือได้ว่าเป็นงานปกติสำหรับโรงพยาบาลทั่วไปแล้ว โดยกระทรวงสาธารณสุขได้บรรจุลงในงานพัฒนาบริการทันตกรรม ตามโครงการพัฒนาระบบบริการและหน่วยงานสาธารณสุขในส่วนภูมิภาค (พบส.) เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 แต่ในต่างประเทศ เช่น ประเทศเดนมาร์ก ก็ถือเป็นงานปกติเช่นกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 โดยมีข้อสรุปออกมาเพิ่มเติมอีกว่า ฟันที่จะนำไปปลูก ถ้าเป็นฟันที่รากฟันกำลังสร้างตัวแต่ยังไม่สมบูรณ์ และยังไม่ขึ้นไม่พ้นสันเหงือก (developing

unerupted tooth) ด้วยแล้วจะให้ผลสำเร็จมากกว่า 80% ขึ้นไป⁵

ความหมายในการปลูกฟันมีแตกต่างกันมากมาย ขึ้นกับลักษณะและวิธีการทำ ดังนั้นเพื่อการขยายความให้ชัดเจนในการสื่อความหมาย จึงขอทำความเข้าใจโดยการแจกประเภทของการปลูกฟันตามลักษณะและวิธีการ ดังนี้⁶

Autogeneous tooth transplantation เป็นการปลูกฟันโดยการนำฟันจากตำแหน่งหนึ่งมาปลูกลงในตำแหน่งหนึ่งในคนคนเดียววัน

Homogeneous tooth transplantation การปลูกฟันโดยการนำฟันจากคนหนึ่งมาปลูกในอีกคนหนึ่ง

Heterogeneous tooth transplantation เป็นการปลูกฟันที่ข้ามเผ่าพันธุ์

Replantation เป็นการนำฟันที่หลุดมาปลูกลงในตำแหน่งเดิม

ผลที่คนไข้จะได้รับโดยตรงหลังจากการปลูกฟัน คือ ช่วยรักษาสภาพการสบฟันให้ดี และสามารถเคี้ยวอาหารได้เป็นปกติ โดยเฉพาะในวัย 13-19 ปี ที่ต้องสูญเสียฟันกรามซี่ 1 ไป ได้รับการปลูกฟันโดยเอาฟันกรามซี่ที่ 3 มาปลูกแทน จะให้ผลดีในการบดเคี้ยวอาหารมากกว่าการใส่สะพานฟัน^{7,8} แต่ในประเทศไทยเรายังไม่เป็นที่นิยมทำกันมากนัก และมีรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ออกมาน้อย แม้จะมีคนเคยกล่าวไว้ว่า การทำการปลูกฟันนั้นไม่ยากอะไรนัก แต่ปัญหาจะอยู่ที่การเลือกคนไข้ เพราะความสำเร็จในการทำนั้นอยู่กับการได้ทำในคนไข้ที่เหมาะสมมากกว่า

ผู้ป่วยและวิธีการ

การเลือกคนไข้ในการทำการปลูกฟัน⁵

1. ตัวคนไข้และผู้ปกครองมีความสนใจอันดีที่จะรักษา Dentition ให้อยู่ในสภาพดีตามคำแนะนำ
2. มีสุขภาพร่างกาย ตลอดจนสุขภาพในช่องปากที่ดีพอสมควร
3. ฟันที่จะนำมาปลูก ควรมีการเจริญของรากอย่างน้อย 3 ใน 4 ของรากปกติ

4. ความกว้างของรากฟัน (mesio-distally) ของฟันที่นำมาปลูกต้องพอดีหรือจัดเตรียมให้พอดีกับเบ้าฟัน (transplanting site)

5. เบ้าฟัน แม้ว่าจะเคยมีสภาวะการติดเชื้อ เช่น chronic periapical หรือ periodontal disease เมื่อกำจัดออกได้หมดถือว่าใช้ได้

Norden Ram⁷ ได้ทำการทดลอง วิจัยเกี่ยวกับเรื่องปลูกฟันเปลี่ยนตำแหน่ง ทั้งในลิงและมนุษย์ ได้ข้อสรุปเพิ่มเติม คือ หลังจากปลูกฟันแล้วสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การเข้าเฝือกฟัน (Splinting) เพื่อยึดฟันที่ปลูกให้แน่นอย่างมีประสิทธิภาพ (fit freely) ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้นถึงจะบังเกิดผลดีต่อการสร้างเนื้อเยื่อให้เชื่อมต่อกันระหว่างรากฟันและกระดูกเบ้าฟัน^{9,10}

รายงานผู้ป่วยรายที่ 1

หญิงไทย อายุ 10 ปี มาที่กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมุทรสงคราม เมื่อ 4 พฤษภาคม 2531 เพื่อถอนฟัน # 51 ซึ่งผุมากและเคยมีอาการปวด ตรวจดูด้วยตาเปล่าและภาพถ่ายรังสี พบว่ามี # 11 ผิงจมอยู่บริเวณเพดาน โอกาสที่จะขึ้นคงไม่มี เพราะฟันวางตัวในแนวนอน bucco-Palatal ปลายรากดูคล้ายยังเจริญไม่เต็มที่ ส่วนฟัน # 51 บริเวณปลายรากฟันมีถุงหนองอยู่ ทำการผ่าฟันคุดผิงจมก่อน แต่ยังไม่นำออกจากที่ หลังจากถอนฟัน # 51 และชูดเนื้อเสี้ยเฉพาะบริเวณปลายรากออกเรียบร้อยแล้ว จึงนำฟัน # 11 ออกจากที่และปลูกลงในเบ้าฟันที่เตรียมไว้ เนื่องจากบริเวณกันเบ้าฟันมีเนื้อที่เหลือเนื่องจากการชูดเนื้อเสี้ยออก จึงทำให้ปลายรากฟันที่นำมาปลูกไม่กดกับกันเบ้า แต่บริเวณรากฟันและเบ้าฟันช่วงบนติดเล็กน้อย เมื่อบิดฟัน # 11 ให้อยู่ในตำแหน่งที่ตัวฟัน (crown) ออกนอกแนวไปทางด้านริมฝีปากเล็กน้อยฟันจะเข้าที่ได้พอดีจากภาพถ่ายรังสีพบว่าฟันอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมไม่กดกับผนังเบ้าฟันและส่วนกันเบ้าฟัน จึงทำการเข้าเฝือก โดยใช้ลวดยึดติดกับฟันข้างเคียง แล้วใช้ composite resin ช่วยยึดอีกทีหนึ่ง แต่ไม่ให้นแน่นนัก ให้

พื้นที่ปลูกขยับตัวได้เล็กน้อย และไม่กระทบกับฟันคู่สบ หลังจากนั้น 3 สัปดาห์จึงเอาลวดยึดออก ส่งถ่ายภาพรังสีพบว่าบริเวณรอบ ๆ รากฟันที่ปลูกเป็นปกติ ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากฟิล์ม ซึ่งถ่ายเมื่อสัปดาห์ที่ 2 เท่าไหร่สักทีทั้งอาการเจ็บปวดในช่วงระยะ 2-3 สัปดาห์หลังก็เป็นปกติ ดูบริเวณเหงือกกรอบ ๆ ฟันที่ปลูกก็ปกติ ไม่มีร่องรอยของการอักเสบให้เห็น นัดคนไข้มาพบทุกเดือน แต่เนื่องจากต้องย้ายตามผู้ปกครองไปต่างจังหวัดจึงไม่ค่อยได้มาตามนัด ครั้งรองสุดท้ายพบประมาณเดือน สิงหาคม 2534 ฟิล์มดูก็เป็นปกติ มี Periodontal Space โดยรอบรากฟัน ปลายรากยาวกว่าเก่า ครั้งสุดท้ายพบเมื่อเดือน มิถุนายน 2535 คนไข้มาด้วยอาการเจ็บฟันที่ปลูกและโยกเล็กน้อย เนื่องจากได้รับอุบัติเหตุ ส่งฟิล์มดูบริเวณรากฟันพบว่า ไม่มีปัญหา จึงให้ยาปฏิชีวนะ ยา anti-inflammation ไป คนไข้ขาดการติดต่ออีก จึงทำให้เข้าใจว่าน่าจะเป็นปกติดี

รวมระยะเวลาที่ติดตามผล 3 ปี 8 เดือน ซึ่งก็น่าจะถือได้ว่าเป็นที่น่าพอใจ

รายงานผู้ป่วยรายที่ 2

หญิงไทย อายุ 19 ปี ใสด มาที่กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมุทรสงคราม เมื่อ 2 เมษายน 2533 เพื่อต้องการถอนฟัน # 12 มีอาการฟันผุมากและเคยปวดตรวจดูด้วยตาเปล่าพบว่าฟัน # 12 ขึ้นอยู่ในตำแหน่งฟัน # 11 ซักประวัติย้อนหลังคนไข้ยืนยันว่าไม่เคยถอนฟัน # 11 จากการตรวจด้วยภาพรังสี พบว่า # 11 ผังจมอยู่บริเวณเพดานใต้ต่อรากฟัน # 12 ที่จะถอน สภาพตัวฟันและรากสมบูรณ์ดีรากฟันทั้ง 2 ซี่ มีขนาดใกล้เคียงกัน แม้จะพบว่าปลายรากเจริญเต็มที่แล้วก็ตาม ในเมื่อฟัน # 12 จำเป็นต้องถอนออกอยู่แล้ว จึงแนะนำผ่าเอาฟัน # 11 ขึ้นมาปลูกแทนที่

ทำการผ่าฟันผังจม # 11 ก่อนแต่ยังไม่นำออกจากที่ หลังจากถอนฟัน # 12 และดูขอบริเวณเนื้อเยื่อปลายรากออก โดยไม่รบกวนบริเวณผนังด้านข้างของเบ้าฟันเลยค่อย ๆ นำฟัน # 11 ออกมาโดยพยายามให้เกิดการฉีกขาด

ของเนื้อเยื่อของรากฟัน (Periodontal Membrane) น้อยที่สุด เมื่อนำการปลูกในเบ้าฟันที่เตรียมไว้ นับว่าโชคดีที่ฟันทั้ง 2 ซี่มีขนาดใกล้เคียงกัน ไม่หลวมหรือแน่นเกินไป พยายามไม่ให้รากฟันกดหรือกระทบกับผนังและกันเบ้าฟันเช่นกัน การเข้าเฝือกใช้เทคนิคเดียวกันรายแรก แต่เอาเฝือกออกเมื่อครบ 4 สัปดาห์ เพราะกลัวฟันคู่สบกระทบ จากการอ่านฟิล์ม และอาการของคนไข้เป็นที่น่าพอใจเช่นกัน จึงนัดคนไข้มาติดตามผลทุกเดือนหลังจากเอาเฝือกออกแต่คนไข้ไม่มาตามแพทย์นัด เนื่องจากต้องย้ายที่อยู่บ่อยครั้งสุดท้ายที่มาพบประมาณเดือนสิงหาคม 2534 รวมเวลา 1 ปี 4 เดือน อาการปกติ สีฟันไม่เปลี่ยน ไม่มีอาการของความผิดปกติซึ่งแสดงถึงความล้มเหลวให้เห็น ผู้ป่วยรายนี้รวมเวลาดังแต่ทำการปลูกฟันได้ 2 ปี 3 เดือน จึงถือได้ว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจเช่นกัน

วิจารณ์

จากผลสรุปของชาวอเมริกันในกลางศตวรรษที่ 19 ที่ว่า ความยาวของรากที่เหมาะสมที่สุด ของฟันที่นำมาปลูกควรยาว 3 ใน 4 ของความยาวของรากฟันที่ควรจะเป็น และในกรณีที่รากฟันเจริญเกือบเต็มที่ และปลายรากฟันยังเปิดกว้างอยู่ ถ้านำไปปลูกพบว่าประสบความสำเร็จได้มาก แต่ถ้ารากฟันเจริญเติบโตเต็มที่จนปลายรากปิดแล้ว การกลับคืนมีชีวิตของโพรงประสาทฟัน อาจพบได้เช่นกันแต่มีโอกาสน้อยกว่าถึง 5-6 เท่า ซึ่งการกลับคืนมีชีวิตของโพรงประสาทฟันนั้น เข้าใจว่าเกิดจากผลของการเชื่อมต่อของระบบไหลเวียนเลือด (Re-Vascularization) ที่ตอนปลายของรากที่กำลังเจริญอยู่เป็นสำคัญ^{6, 11}

จากข้อสรุปที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า แม้รากฟันจะเจริญเต็มที่แล้วก็ยังมีโอกาสประสบความสำเร็จในการปลูกฟันได้บ้าง และก็น่าจะมีส่วนประกอบที่สำคัญอื่น ๆ อีกที่เป็นตัวชี้วัดในความสำเร็จ เช่น

- ความพอดีของเบ้าฟัน และตัวฟันที่นำมาปลูก
  - เทคนิคในการปลูกฟัน เป็นต้น
- จากคนไข้ทั้งสองรายนั้น แทบจะไม่มีปัญหาใน

เรื่องความพอดีของเบ้าฟันและรากฟันที่นำมาปลูกเลย ดังนั้นหลังจากเข้าเฝือกฟันแล้ว โอกาสที่รากฟันจะขาดเลือดเนื่องจากเบ้าฟันและรากฟันติดแน่นเกินไปจึงไม่มี หรือโอกาสที่ลิ้มเลือดในช่องว่างระหว่างรากฟันกับผนังเบ้าฟันละลายตัวเร็วเกินไป จนไม่สามารถสร้างการเชื่อมโยงของระบบไหลเวียนเลือดได้ทัน (revascularization) ก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะรากฟันไม่หลวมมากเช่นกัน

ในด้านเทคนิคการปลูกฟันนั้น การถอนฟันที่จะนำมาปลูกทำอย่างนุ่มนวล (atraumatic technic) เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระเทือนต่อเนื้อเยื่อปลายราก (apical sac) และเนื้อเยื่อรอบ ๆ รากฟัน (periodontal membrane) ซึ่งจะมีผลทำให้รากฟันหยุดการเจริญต่อ หรือทำให้ส่วนของ cementum ละลายตัวได้ ขณะเข้าเฝือกพยายามให้ฟันที่ปลูกขยับตัวได้เล็กน้อย (physiological movement) ตลอดเวลา 3 สัปดาห์ เพื่อให้ส่วนของ periodontal membrane สร้างตัวขึ้นใหม่ ซึ่งจะมีผลทำให้รากฟันติดแน่น^{6, 10, 11}

R. William Cornell^{6, 12} กล่าวว่า การเข้าเฝือกฟัน ถ้าจัดความพอดีของรากที่ยึดฟันโดยให้ฟันที่ปลูกเคลื่อนตัวได้เล็กน้อยแล้ว periodontal ligament ที่สร้างขึ้นมาใหม่จะเรียงตัวกันเป็นระเบียบ (functional arrangement) แต่ถ้ามัดจนแน่นและทิ้งไว้นานเกินไป จะทำให้การเรียงตัวของ periodontal ligament วิ่งขนานกับความยาวของรากฟัน ซึ่งจะมีผลทำให้เกิด ankylosis ได้

บทสรุป

การปลูกฟันเปลี่ยนตำแหน่งในคน ๆ เดียวกันสามารถทำได้ผลสำเร็จสูงมาก ถ้าได้ใช้วิธีการในการทำที่เหมาะสม ทันตแพทย์ทั่วไปสามารถที่จะทำได้ หลักการสำคัญ ๆ มีอยู่ 3 ประการคือ¹¹

1. ตัวผู้ป่วย การคัดเลือกผู้ป่วยควรดูถึงสภาพร่างกาย และความร่วมมือ ความพร้อมที่จะกลับมาให้ตรวจในภายหลัง

2. ตัวฟัน ฟันที่จะนำมาปลูกขนาดควรให้ใกล้เคียง

เคียงกับเบ้าฟันที่ปลูก และรากควรให้เจริญให้ได้ 3 ใน 4 ของความยาวรากที่ควรจะเป็นเมื่อเจริญเต็มที่ หรือใกล้เคียงเป็นดีที่สุด

3. วิธีการทำ ในการทำควรให้เกิดการกระทบกระแทก หรือระคายเคืองต่อฟันที่นำมาปลูกให้น้อยที่สุด และเมื่อปลูกแล้วแนวกัณฑ์ควรอยู่ต่ำกว่าแนวกัณฑ์ของฟันซี่ข้างเคียง เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระแทกที่รุนแรงเกินไป ในขณะที่เข้าเฝือกไว้ การเข้าเฝือกควรใส่ไว้ประมาณ 1-3 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับกระดูกที่รองรับ และไม่ควรรื้อเฝือกจนแน่น ใน 3 วันแรก ฟันที่นำมาปลูกจะขาดเลือดมาหล่อเลี้ยงชั่วคราว ซึ่งก็มีผลกระทบต่อโพรงประสาทฟัน แต่การเคลื่อนไหวเล็กน้อยของฟันช่วยให้เกิดการเจริญของหลอดเลือดใหม่ หลังจากนั้นการสร้าง dentine และ cementum ก็จะเริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดย Odontoblast^{6, 10, 11}

การเข้าเฝือกใช้วิธี wire-acid-etch-composite splint คือใช้ลวด arch wire ยึดฟันที่ปลูกกับฟันซี่ข้างเคียงติดด้วย composite resin ชนิดฉายแสง ซึ่งคิดว่าเป็นวิธีที่สะดวก ทำได้ง่าย และไม่มีผลเสียอะไร

เอกสารอ้างอิง

1. เชื้อโชติ หังสสุต. การปลูกฟัน ว.ทันต 2515;22:132-140.
2. Andreasen JO, and Hjorting-Hansen H. Replantation and transplantation of teeth. In: Oral surgery Transplantations, 3rd International conference on oral Surgery, in New York, 1968 Robert V. Walker DDS, eds, Dallas:Texas 1970:430-433.
3. Ohman A. Healing and sensitivity to pain in young replanted human teeth experimental, clinical and histological study O Don T 1965;73:165.
4. Miller HM. Transplantation. A case report. J A D 1950; 40:237.
5. ลิลิติน ประไพพงษ์. Transplantation of developing unerupted tooth (Preliminary section) ว.ทันต 2512;19:192-198.

6. Cornell RW. Management of the avulsed tooth. Clinical transplantation in dental specialties. Robinson PJ, Guernsey LH. eds, St. Louis : C.V. Mosby Co 1980: 89-106.
7. Nordenram A. Autogenous tooth transplantation. In: Oral surgery transplantation, 2nd Congress of the International Association of Oral Surgery, Copenhagen, 1965. Husted E. Hansen EH, eds, Copenhagen 1976:371-374.
8. Joseph JT. Autogenous transplantation of partially formed tooth. Oral Surg 1957;9:71.
9. Morley RS, Malloy RB. Hurst RVV. James R. Analysis of functional splinting upon autologously reimplanted teeth. J Dent Res 1970:57.
10. Kristerson L. Andreasen JO. The effect of splinting upon periodontal and pulpal healing after auto-transplantation of mature and immature permanent incisors in monkeys. Int J Oral Surg 1983;12:239-249.
11. ชัยวัฒน์ ปิ่นน้อย. การปลูกฟันเปลี่ยนตำแหน่ง. ว.ทันต. จุฬา 2531;11(1-3):71-81.
12. Massler M. Tooth replantation. Dent Clin North Am 1974; 18(2);445.

อภิธานนาการ
จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส ที โฉน